

גם זאת היתה תופעה מיוחדת במינה, האופיינית למילחמה זו.

סוף הלוחמים

הקרים

מה יקרה עכשיו בוויאטנאם? להלכה, הקפיא הסכסוך השלום את ה מצב כמו שהוא. השטחים שבהם כונן ה וויאטקונג את שילטונו, בעזרת צבא ה צפון, יישארו בידי השטחים שנתרו בידי מישטר תיו, יישארו לו.

בימים האחרונים עשו הקומוניסטים מאץ גדול כדי לשפר את עמדותיהם — בדיוק כפי שעשינו אנחנו במילחמת העצמאות, בכל פעם שהוכרו על הפוגה מטעם האו"ם. (נזכרתי בימים אלה בסרט הישראלי, גיבועה 24 אינה עונה, בו נהרגת יחידה ישראלית שלמה בקרב על גיבועה, עם כניסת הפסקת האש לתוקפה, כדי ל צרפה לתחום ישראל).

אולם זהו מצב זמני מאד. לא יכול ל היות ספק שלקומוניסטים בוויאטנאם אחי זה עמוקה בלב העם — שהרי אחרת לא היו מחזיקים מעמד מול מכות המלחמה האמריקאית?

כמו עמיתיהם הסיניים בשעתו, הם זכו באהדת ההמונים לא כדי כך מפני שהם קומוניסטים, אלא מפני שהם החמישי-שחרור לאימיים, ונושאי דגל של רפורמה והתחדות שות.

הנשיא תיו יושב על כידונים. הכידונים נשארו, אבל בלי המיטרייה האמריקאית. הם ייחלדו במהרה, בצורה זו או אחרת, בדרכי שלום או אלימות. ייפול מישטר תיו — ויחד עימו כל המיבנה שהאמריקאים שפכו נהרות של דם כדי לקיימו.

איני סבור שלמישהו מן האמריקאים, שחתמו על הסכם, היתה אשלייה בעניין זה. הסכסוך השלום יביא לוויאטנאם קומור ניססית, תוך כמה שנים. אבל יהיה זה קומוניזם לאומי, וויאטנאמי, עצמאי, בוטה בעצמו וגאה בעמידתו בשדה הקרב.

האם פירוש הדבר שהאמריקאים הפקירו את תיו? האם פירוש הדבר שהם יזרקו מחר את ציאנג קיי-שק בטייוואן — ומי יודע את מי עוד, בחלקי-תבל אחרים?

שאלה גורדית, למי שמשליך את כד יהבו על ארצות-הברית.

תיו הפעיל וטו נגד הסכסוך השלום ה מקורי, שהושג באוקטובר, גרם להפצצות הנוראות של ג'ה-מולד. ניכסון לא רצה לחתום על הסכם שיתוקף על-ידי תיו. אילו עשה זאת, היה מרוקן בגלוי את 12 שנות המילחמה האיומה מכל תוכן. שהרי התכ לית הרשמית שלה היתה, ככיכול, להגן על המשלה, "החוקית" בסיגון. אילו חת מה אמריקה על הסכם בניגוד לרצון ממש לה זו — היתה מודה שכל הדם נשפך לחינם.

איום כוחי-הספיטה של וטו זה הולך ומסתיים. אחריו שייצאו האמריקאים סופית, לא יחישו עוד להצלת תיו. הוא יצטרך לעמוד על נפשו לבדו, וסיכוייו הם קלושים.

זהו הלקח, למי שמוכן לראות ולהק ישיב: מדינה קטנה נשארת מדינה קטנה. היא יכולה להשלות את עצמה, ואף ל הצליח במשך זמן מה. אבל אין היא יכולה להתקומם נגד זרם ההיסטוריה, זה מוביל להתקרבות אמריקאית-סובייטית ואמריקאית-סינית. לאמריקאים נמאס להילחם להסתכן, מי שסומך על המשך המלחמה הקרה, כורה לעצמו קבר. העולם רוצה בשלום.

התשומת-ליבם של ארונים מסויימים ונכרת אחת.

מה הלאה,

חיל כחול?

מה יקרה בארצות-הברית עצמה? המילחמה גרמה למהפכה נפשית ב אמריקה, הראשונה מאז לידת האומה. מה שהחיל כביקורת על המדיניות בוויאטנאם, היה להשבין-נפש לאומי ממאיר, עד כדי חשיפת רצח-העם שביצעו ה

חילים אמריקאיים ירו ללא אזהרה במפגינים נגד מילחמת ויאטנאם באוניברסיטת קנט בארצות-הברית. הוא מת! זועקת הסטודנטית, הכורעת ליד גופת חברה, במאבק נגד המילחמה, בלטו צעירים אמריקאיים רבים בגבורתם במלחמה במימסד האמריקאי.

למעטים שהתקוממו נגד יחס זה, שיקלו להתרומם מעל למבוך צרתינו וטרדונו, כדי לראות גם את השואה שסקדה אומה רחוקה בארץ נידחת — להם השימחה ברגעים אלה.

ארובות אושוויץ הפסיקו החעי זות עשן בוויאטנאם.

על חורבות ארצו, שהופצצו בקשותו, מתפלל הנשיא תיו, כשהוא כורע ברך.

אמריקאים באינדיאנים, עירעור יסודות המוסר הלאומי, חשיפת כל החוליים הר גועניים והסוציאליים של ההברה ה אמריקאית.

האם יביא השלום לאיחוי-לבבות? האם יבוא עכשיו דור שלוו ואדיש במקום דור עוליהבאריקדות, חושפיהחולי ושוללי המימסד?

או שיימשך תהליך הביקורת-העצמית, עד כדי הולדת חברה אמריקאית חדשה? אפשר רק להציג את השאלה. את הר תשובה יצטרכו לתת האמריקאים עצמם.

דממה

באושוויץ

אנחנו, בישראל, מה הלקח שלנו? אל נעסוק כאן, הפעם, בהצגת השאלה: "טוב ליהודים או רע ליהודים?" וגם לא נציג עתה את השאלה השניה, המתבק שת: "אחרי ויאטנאם, האם יבואו האמריקאים עכשיו לכפות עלינו את השלום (הוי סיום נורא!)"

אציג שאלה עמוקה יותר, לגבי יסודות תינו המוסריים.

מילחמת ויאטנאם הרחיקה את ישראל מזרם האנושות.

כאשר העולם כולו התקומם נגד הוור עות, כאשר תנועת-המחאה איתדה את צעירי ניו-יורק ומוסקבה, שטוקהולם ו פאריס — עמדה ישראל מנגד.

כאשר העלה מישהו לפני חודש את זכר הרוגי אושוויץ והישוה אותם לילדים הר שרופים בהאנוי המופצצת, לא היה זה ראש ממשלת ישראל, אלא ראש ממשלה סקאנדינבית.

בפגישת האינטרנציונל הסוציאליסטי ב פאריס, לפני שבועיים, היה קולה של גולדה מאיר הקול היחיד שייצא להגנת ניכסון המפציץ, לתדהמת עמיתיה האירופיים המזועזעים.

ועוד ביום-הששי האחרון, בעת ניתוח הסכסוך-השלום, נקטה הטלוויזיה הישראלית בסיגנון של חוסר-ביקורת על המדיניות האמריקאית — סיגנון שישום תחנה ב אמריקה עצמה שוב אינה נוקטת בו.

משה דיין בוויאטנאם, המושחקי כהילים כמו ידה, בוי קציני-התעני מודה האמריקאים, כאויב הפני טאגון ועל חשבונם — הוא סימל את היחס של רבים מבני עמנו לזוועה המתמשכת.

תמונה סמלית, שצולמה בהיחבא על-ידי כתב צבאי אמריקאי. דיין מכבס את כביטו המלוכ לכת בנחל ויאטנאם, שעה שערך שם מסע-ראווה תעמולתי כאורח הפנטאגון.

דיין בוויאטנאם